

tíðindablaðið sosialurinn

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurinn
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirakstjóri: Krisjan Dahl
Blaðfólk: Høgni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurinn
Prent: P/f Pressan 1981

Teir søgdu nei

HETTA var temaið í sjónvarpsending javnaðarflokksins undan lögtingsvalinum.

TEIR, sum søgdu nei, vóru teir gomlu feroysku kapitalistarnir, ið livdu eftir einum fult liberalum systemi. Brúktu sína makt, høvdu háls- og hondsætt yvir arbeiðandi fólkinum. Teir avgjærdi dagligdagin hjá fólki. Teir avgjærdi, um lønin skuldi útgjaldast ella rennast skuldi við kontra-bókini ella keypast skuldi her og har. Ja, summir gjærdi sína egnu peningaskipan.

SUM árinu eru gingin, eru teir gomlu liberalistarnir, teir gomlu kapitaleigararnir í samfelagnum farnir í søguna. Ein trúði eisini, at kravið um at umsita pening hjá øðrum eisini var farið í søguna, og at tann rætturin bert lá hjá teimum politisku myndugleikunum, ið verða demokratiskt valdir, í minsta lagi fjórða hvørt ár.

MEN so tykist ikki at vera.

Í DAG hava vit nakrar sokallaðar liberalistar, ið byrja at páberópa sær rætt at fortelja einum lön-mottakara, hvat hann skal nýta sín pening til. Um teir droyma um at koma aftur til gamlar tíðir, har ið avgerast skuldi frá arbeiðsgevarans síðu, at hendan krónan skuldi har og handan skal der, ja, tað vita vit ikki, men her má gerast greitt, at hetta er ein farin tíð.

EIN sokallað kapitalistma í dag, ella liberalisma, sum tað eisini eitur, er ofta eitt spæl — eitt landskassabeta spæl, tí ein stórir partur av hesum sokallaðu liberalistum situr í veruleikanum sum forðeilari av almennum peningi.

Í HESUM landi er demokrati og ein og hvør, ið fær lön útgoldna, eigur at fáa hann útgoldnan uttan ávísan »klausul« frá nøkrum privatpersóni.

HAVNAR Arbeiðsmannafelag hevur í fleiri ár arbeitt fyri at fáa ein eftirlønargrunn, tað hevur verið teirra ynski. Teir gingu inn fyri tí og teir hava fingið ein grunn.

oddagrein

STARVSMANNAFELAGIÐ hevur í fleiri ár arbeitt fyri somu hugsjónum, og teir hava eisini fingið sín grunn.

ARBEIÐARAFELØGINI runt landið hava ikki viljað havt sín pening í slíkan grunn, og hava ongantíð kravt arbeiðsgevaran eftir at fáa hendan pening tann vegin.

HVUSSU í Harrans navni arbeiðsgevararnir eru komnir upp á tann tankan, at nú skulu teir ráða fyri einari bundnari uppsparing hjá lægstlønna klassa í landinum, tað skulu Gudarnir vita.

TANN politiska hugsanin hevur altíð verið, at um ein bundin uppsparing skal verða framd, so skal hon verða framd av demokratiskt valda lögtinginum, og við tí meiriluta, ið nú situr, skal hon verða frá tí ovára inntøkuendanum.

TAÐ kann aldri vera hugsandi, at ein stjórni við tí stavnaldi kann ganga við til, at lægstløn stættur í landinum fær álagt tvungna uppsparing av Føroya Arbeiðsgevarafelag, sum í roynd og veru umboðar eini 30 - 40% av arbeiðsplássunum í landinum, meðan kommunur og tað almenna umboða restina. Taka vit so alla stuðulsskipan o.s.fr. til flakavirkir uppí, so eru tað ógvuliga fá rein liberal arbeiðspláss í hesum landi.

NEI, samanumtikið so eiga allir partar at gera sær greitt, at í hesum landi er demokrati. Havnar Arbeiðsmannafelag og Starvsmannafelagið hava valt ein veg at fara við teirra lönarhækkungum og skal tað verða ynskt teimum eydna við teirra tiltaki — tað er óivað gott tiltak. Hini verkamannafeløgin runt landið hava valt sína kós, og tað kann ikki vera beint at lata ein evarska lítlan minniluta í hesum landi fyriskriva, hvat stórir partar av Føroya fólki skal nýta sín súrtvunna pening til.

NEI, sum stóðan er, eiga báðir teir stríðandi partarnir at taka seg saman og við samráðingum finna fram til, hvussu nógv lönarútgjaldið pr. tíma skal verða fyri gjørt arbeiði. So einfalt er hetta.

T.A.

tjak og meiningar

1. maí — ein ábreiðsludagur

Tann, sum fekk høvi til at hoyra røðurnar, sum vórðu hildnar í Havn 1. maí, fekk ta fatan, at verandi samgonga undir leiðslu javnaðarflokksins bert hevur verið til ógagns fyri verkafólkið í Føroyum. Ábreiðslurnar vóru harðar og tíværri eisini persónligar. Tá ið navngivnar persónar verða umræddir og vist verður til persónar, sum kunna lokalisera, uttan at teir kunnu verja seg, og tá ein dregur teirra persónligu víðurskifti inn í eina mairøðu, tá dettur burtur týðningurin av slíkum haldi.

Ein 1. maí dagur skal brúkast til at gera vart við teir skeivleikar, sum uttan iva eru framdir av myndugleikunum í hesum færi meirilutanum á Føroya Løgtingi.

At tað verður funnist at er rætt, men at tann vanligi arbeiðsgevarin als ikki verður nevndur í hesum røðum við einum orði var mær ovboðið. Men tað er kanska so, at vanligur arbeiðsgevari kanska ikki er til longur. Í staðin vóru tað politikkarar sum fingur koyrilin.

At ábreiðslurnar verða settar fram er rætt og rimuligt, men persónligt briksl hoyrir ikki heima í røðum ein slíkan dag. Tað hoyrdi als ongastadni heima, og tað loysir ongur trupul-leikar.

Tað er rætt, at ein meiriluti á Føroya Løgtingi hevur sett inntøkulógir í gildi, sum hava minkað um keypiorkuna, men hvør var orsøkin til, at hetta varð gjørt?

Hygja vit at teimum tiltøkum, bæði fiskiskip, farmaskip og gassskip, sum vórðu bygd undir tí borgarliga stýrinum frá 1980 til 84 og sum í dag eru í eini slíkari neyð, at ein østast við — kann eg spyrja hvør orsøkin er? Fyrst, at tað stýrið, sum sat, endaði við tveimum statsviðurkendum grannskoðarum sum leiðarum og somu persónar vóru eisini ráðgevar hjá teimum, sum skipini bygdu, og tó mistu teir heilt jørðforbindilið. Teir lótu byggja og keypa uttan, at yvirlevingarmøguleikarnir vóru kannaðir. Veðhald og stuðul vóru latin, uttan at pengar vóru tækir. Grunnarnir vóru tómir, og nú koma so avleiðingarnar av hesum politikki. Veksilin, sum varð útskrivaður av borgarliga landsstýrinum við Føroya fólki sum veð-

haldara, er fallin til gjaldingar. Teir, sum veksilin hava skrivað eru teir, sum hann áttu, eru ikki færi fyri at gjalda, men tann feroyska verkamannafjöldin, sum varð veðhaldari, má nú gjalda.

Enn einaferð mugu láginntøkurnar bleða fyri borgarliga alternativinum, og henda søga er ikki liðug enn. Hetta áttu arbeiðaraumboðini eisini at tikið við, tá tey so harðliga brúka koyrilin.

Eitt er øllum rættshugsandi greitt, at tað veðhald er givin, so má gjaldast. At láginntøkurnar verða harðast raktar, er greitt. Tær hava ongi globalpartabrev og heldur ongastatsviðurkendar grannskoðarar at hjálpa sær. Teirra inntøkur eru krystallklárar og tola dagsins ljós. Teir, sum soleiðis hava verið við og havt ábyrgdina av hesi vanlukku, teir vóru ikki hóvaðir at halda fram. Teir vistu, at hetta vildi koma og nú vaska teir hendur og tey, sum umboða verkamannafjöldina hava longu gloymt, hvør ábyrgdina hevur av hesum inntøkulógum og teirra avleiðingum.

Í sambandi við 1. maí er tó at viðmerkja, at tað er hend tiltøk, sum eru til frama fyri verkamannafjöldina. Fritíðarlønir varð hækkað, fritíðin longd og tað mest positiva var nú, at pengarnir skuldu gjaldast til arbeiðarafeløgin, istaðin fyri til arbeiðsgevaran. Hetta varð harðliga mótmælt av teimum borgarliga í lögtinginum, men framtíðin meirilutanum. Hetta var eitt positivt tiltak.

Tað er rætt, at verka-fólkið og tey láglønuta eru illa fyri, og tað skal sjálvandi betast um, og sjálvandi skulu umboðini fyri verkafeløgin í skrivning og tlu gera vart við móguligar skeivleikar, men tað gerst ikki bara við nega-

tivum kritikki — ein kritikkur, sum ikki hoyrdist, meðan borgarligur meiriluti sat í Tinganesi. Ein borgarligur meiriluti, sum broytti pristalið meðan arbeiðaraumboðini tagdu.

Henda 1. maí var að so tann eini politisk flokkurin, sum fekk koyrilin, og tað av sínum egnu. Tað stendur skrivað, at tann, sum elskar son sín, hartar hann, og tað er kanska so í hesum færi. Tað var ikki beint at umrøða stórar eykainntøkur hjá nærum navngivnum persóni, tá tað ikki er so. Inntøkurnar eru ikki veruleiki, og tað so ikki er, tá talar ein ikki satt, og tað er als ikki kristiligt at bera fram ósannindi. Tá fellur trúverðigheitin heilt burt, og tað kann ikki vera ætlanin.

Tað er rætt, at tað er máað burtur av livsgrundarlagnum, men sammeta vit við víðurskiftini hjá okkum við onnur lond, mugu vit sanna, eisini fyri timalønt, liggja vit í tí ovára endanum, og tann tryggileikin má verðveitast. Og tað er hann. Sjálfvitið inntøkulógnum. Men tað er tíværri altíð onkur, sum kemur illa fyri, hann varð eisini gloymdur henda 1. maí, sjálvt um tað er honum fyri at takka at vit hava tað so gott, sum vit nú einaferð hava tað í Føroyum. Tað eru okkara pensionistar, teir sum lögdu grundarlagið undir samfelagi okkara, og nú teir skulu til at liva av síni fólkapensjón, tá ber ikki til. Hon er ov lítill samanborið við livifótin hjá okkum øðrum. Pensionistarnir eru tey, sum eru ringast fyri, og sum harðast vóru rakt. Hetta var ikki umrøtt 1. maí, men hetta fer hesin við koyrilinum bardi flokkurin at bota um. Tað er eisini at finnast at, men atfinningarnar skulu kunna tola dagsins ljós.

Sverre Midjord

Dagrøkt

frá kl. 8 - 16 søkist beinanvegin til 7 mánaða gamlan drong.

Tlf. 1 1820/arb. - Heima tlf. 1 7561